

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права та економіки
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Судові системи і порівняльне судове право

Галузь знань	29 «Міжнародне право»
Спеціальність	293 «Міжнародне право»
Назва освітньої програми	Міжнародне право
Рівень вищої освіти	початковий рівень (короткий цикл)

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства К.Ю.Н. Пахлеванде Альборз	+380935021923	a.pahlevanzade@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Судові системи і порівняльне судове право» акцентує увагу на актуальних питаннях та закономірностях виникнення, становлення і розвитку судових систем сучасності у порівняльному аспекті, в т.ч. закономірності розвитку судових систем і їх об'єднань у правові сім'ї, кола, типи; методологічні проблеми порівняння національного права із зарубіжним та міжнародним правом; питання історико-порівняльного вивчення судового права. Вивчення цих та дотичних до них проблем дає можливість зрозуміти важливість порівняльного правознавства для розвитку теоретичної юриспруденції та його практично-прикладне значення для розв'язання складних проблем міжкультурної правової комунікації.

Мета та завдання дисципліни – є сприяння у становленні сучасного кваліфікованого фахівця юриста-міжнародника, надаючи знання з сучасної правової компаративістики, судових систем сучасності, їх типології, механізмів їх міжнародної взаємодії. На основі вивчення

основних положень навчальної дисципліни досягти кращого розуміння студентами сучасних тенденцій розвитку національних судових систем, окремих правових явищ та процесів, і, таким чином, забезпечувати підвищення рівня політичної та правової культури майбутніх юристів; розвивати вміння творчо застосовувати теоретичні знання у практичній роботі; формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; виховувати активну громадянську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення правоохоронної діяльності; розвивати в майбутніх правознавців високі професійні й особистісні якості.

Формування у студентів техніки критичного мислення, правової ерудиції, здатності орієнтуватися в сучасній політико-правовій реальності є головними **цільми** навчальної дисципліни

Мова навчання – українська.

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова навчальна дисципліна.

Передумови для вивчення дисципліни. Теорія держави та права, Порівняльне конституційне право, Порівняльне кримінальне право, Міжнародне публічне право.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Судові системи і порівняльне судове право» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність пропонувати та обґрунтовувати власну позицію.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 2. Розуміння загальнотеоретичних понять і категорій, системи права та законодавства, юридичної практики.

ФК 4. Розуміння способів захисту національних інтересів власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів.

ФК 9. Знання у сфері порівняльного правознавства; розуміння ролі порівняльного цивільного права, порівняльного кримінального права, порівняльного конституційного права, порівняльного судового права для сучасного правозастосування у відповідній сфері.

Навчальна дисципліна «Судові системи і порівняльне судове право» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН 2. Демонструвати знання норм матеріального та процесуального національного та зарубіжного права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного).

РН 4. Демонструвати знання змісту імперативних норм міжнародного права.

РН 5. Розуміння принципів використання теоретичних знань з міжнародного права та міжнародних відносин при вирішенні типових практичних завдань.

РН 7. Пояснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду справ міжнародними судовими органами.

РН 8. Демонструвати знання щодо захисту прав та законних інтересів фізичних осіб у міжнародній, іноземних та вітчизняній національних юрисдикціях.

РН 9. Аналізувати джерела міжнародного публічного права, джерела права у правових системах сучасного світу, джерела міжнародного приватного права.

РН 11. Пропонувати інструменти захисту інтересів України у різних сферах.

РН 14. Проводити власні дослідження у сфері міжнародного публічного права, порівняльного правознавства, міжнародного приватного права.

РН 21. Діяти самостійно та у команді, самостійно приймати рішення, бути лідером.

РН 22. Брати участь у фахових дискусіях з міжнародно-правової проблематики.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знати:

- актуальні питання та закономірності виникнення, становлення і розвитку судових систем сучасності у порівняльному аспекті;
- закономірності розвитку судових систем і їх об'єднань у правові сім'ї, кола, типи;
- методологічні проблеми порівняння національного права із зарубіжним та міжнародним правом;
- засади правоохоронної діяльності;
- питання історико-порівняльного вивчення судового права. Вивчення цих та дотичних до них проблем дає можливість зрозуміти важливість порівняльного правознавства для розвитку теоретичної юриспруденції та його практично-прикладне значення для розв'язання складних проблем міжкультурної правової комунікації.

Вміти:

- всебічно аналізувати юридичні казуси, ґрунтуючись на відповідних джерелах;
- застосовувати приписи законодавства та інших джерел права про судоустрій та правосуддя загалом;
- застосовувати теоретичні знання у практичній роботі.

Аналіз:

упорядковувати набуті знання у вигляді реферату, доповіді або есе.

Оцінювання:

аргументовано обирати предметні області майбутніх досліджень.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	28/6	14/6	78/ 108	2	4	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	Заочна форма		
		у тому числі				у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Предмет, система та завдання курсу «Судові системи і порівняльне судове право»	12	2	-	10	10	-	-	10
Тема 2. Судова влада та судова система України	18	4	2	12	16	2	2	12
Тема 3. Формування та розвиток інституту суду в континентальній системі права	5	2	1	2	6	-	-	6
Тема 4. Формування та розвиток інституту суду в системі загального права	5	2	1	2	8	-	-	8
Тема 5. Судова система Франції	16	4	2	10	14	2	2	12
Тема 6. Судова система Федеративної Республіки Німеччини	16	4	2	10	16	2	2	12
Тема 7. Судова система Великої Британії	10	2	2	6	12	-	-	12
Тема 8. Судова система США	16	4	2	10	12	-	-	12
Тема 9. Судова система Європейського Союзу	13	2	1	10	12	-	-	12
Тема 10. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	9	2	1	6	12	-	-	12
Усього годин	120	28	14	78	120	6	6	108
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Предмет, система та завдання курсу «Судові системи і порівняльне судове право»</p> <p>1. Судові системи, як об'єкт дослідження порівняльного правознавства. 2. Порівняльне судове право як наука та навчальна дисципліна. 3. Співвідношення курсу «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими навчальними дисциплінами. 4. Система курсу навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право». 5. Огляд джерел курсу навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право».</p>	-	-
2	<p>Тема 2. Судова влада та судова система України</p> <p>1. Поняття судової влади та її співвідношення з іншими гілками влади. 2. Суд як орган судової влади. 3. Принципи правосуддя та їх класифікація. 4. Поняття, ознаки та особливості судової системи України. 5. Структура судової системи України: місцеві суди в Україні, апеляційні суди в Україні, вищі спеціалізовані суди в Україні, Верховний Суд. Місце та роль Конституційного суду в судовій системі України.</p>	2	2
3	<p>Тема 3. Формування та розвиток інституту суду в континентальній системі права</p> <p>1. Особливості історичного формування судових систем держав континентальної (романо-германської) системи права. 2. Загальні риси континентальної моделі судової системи.</p>	1	-
4	<p>Тема 4. Формування та розвиток інституту суду в системі загального права</p> <p>1. Особливості історичного формування судових систем держав загальної (англо-</p>	1	-

	<p>американської) системи права.</p> <p>2. Правові доктрини у формуванні моделі правосуддя загального права.</p> <p>3. Статутне право в еволюції моделі правосуддя загального права.</p>		
5	<p>Тема 5. Судова система Франції</p> <p>1. Загальна характеристика судової системи Франції: суди загальної юрисдикції та адміністративні суди.</p> <p>2. Особливості побудови та організації функціонування судів загальної юрисдикції Франції.</p> <p>3. Трибунали малої та трибунали великої інстанцій як перша ланка судової системи Франції.</p> <p>4. Судді у справах неповнолітніх та судді у справах виконання покарань трибуналів великої інстанції та їх компетенція.</p> <p>5. Апеляційні суди як суди другої ланки судової системи Франції.</p> <p>6. Особливості та специфіка розгляду справ судом асизів (присяжних) Франції.</p> <p>7. Структура Касаційного суду Франції: палати у цивільних справах, палата у торговельних, економічних та фінансових спорах, палата у суспільних конфліктах, палата у кримінальних справах.</p> <p>8. Склад, структура та юрисдикція Високого суду правосуддя Франції.</p> <p>9. Палата правосуддя республіки та її місце в судовій системі Франції.</p> <p>10. Суди спеціалізованої юрисдикції Франції: торговельні суди, ради прюдомів, морські торговельні суди, трибунали у конфліктах.</p>	2	2
6	<p>Тема 6. Судова система Федеративної Республіки Німеччини</p> <p>1. Загальна характеристика та особливості побудови судової системи Німеччини.</p> <p>2. Суди загальної юрисдикції як ядро судової системи Німеччини.</p> <p>3. Місцеві (дільничі) загальні суди та їх місце в судовій системі Німеччини.</p> <p>4. Регіональні загальні суди (Regional Courts) як суди другої ланки в судовій системі Німеччини.</p> <p>5. Вищі регіональні загальні суди (вищі суди землі) як органи апеляційної інстанції земель.</p> <p>6. Федеральний загальний суд (Federal Court of Justice) та його місце в судовій системі Німеччини.</p> <p>7. Федеральний Конституційний як єдиний орган конституційної юрисдикції Німеччини.</p> <p>8. Конституційні суди федеральних земель та їх місце в судовій системі Німеччини.</p>	2	2
7	<p>Тема 7. Судова система Великої Британії</p> <p>1. Правові засади судоустрою Великої Британії.</p>	2	-

	<p>2. Система судів Англії і Уельсу: суди графств, магістратські суди, Високий, Королівський та Апеляційний суди.</p> <p>3. Судова система Шотландії: суди нижчого рівня, вищі суди, спеціальні суди.</p> <p>4. Судова система Північної Ірландії.</p> <p>5. Верховний Суд Великої Британії: порядок формування, структура, юрисдикція.</p> <p>6. Суд присяжних.</p>		
8	<p>Тема 8. Судова система США</p> <p>1. Конституційно-правові засади закріплення функціонування та розвитку судової системи США.</p> <p>2. Структура судової системи США та її дуалістичний характер.</p> <p>3. Федеральні суди загальної юрисдикції та їх місце в судовій системі США.</p> <p>4. Окружні федеральні апеляційні суди США та їх місце в судовій системі США.</p> <p>5. Апеляційний суд федерального округу: склад, структура компетенція.</p> <p>Федеральний претензійний суд (United States Court of Federal Claims) та його місце в судовій системі США.</p> <p>6. Верховний суд США, як найвищий орган правосуддя.</p> <p>7. Особливості побудови судових систем окремих штатів.</p> <p>8. Організація та розгляд справ судомами присяжних в США.</p> <p>9. Суди спеціалізованої юрисдикції та їх місце в судовій системі США.</p>	2	-
9	<p>Тема 9. Судова система Європейського Союзу</p> <p>1. Еволюція становлення судової системи ЄС.</p> <p>2. Поняття та внутрішня побудова судової системи ЄС.</p> <p>3. Ланки судової системи ЄС: Європейський Суд справедливості, суд I інстанції, суди спеціальної юрисдикції (судові палати).</p> <p>4. Основні принципи організації та функціонування судової системи ЄС та їх види.</p> <p>5. Правотворча діяльність Європейського Суду.</p> <p>6. Прецедентний характер рішень Суду ЄС.</p> <p>7. Правотворча, правозастосовна та правотлумачна практика Суду ЄС.</p> <p>8. Взаємозв'язок та взаємодія судових органів ЄС із судовими органами держав-членів.</p>	1	-
10	<p>Тема 10. Моделі міжнародного кримінального правосуддя</p> <p>1. Природа міжнародного кримінального правосуддя.</p> <p>2. Моделі міжнародної кримінальної юстиції.</p> <p>3. Правовий статус, структура Міжнародного кримінального суду.</p> <p>4. Спеціальні міжнародні кримінальні трибунали ad hoc, утворені Радою Безпеки ООН.</p>	1	-
	Всього	14	6

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Судові системи і порівняльне судове право» включається:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.
3. Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд студентів, згідно тематичного плану дисципліни.
4. Підготовка та виконання реферату/доповіді/есе.
5. Пошукова робота з Інтернет-ресурсами.
6. Підготовка до семестрового контролю.
7. Підготовка до заліку.

Виконуючи самостійну роботу, студент знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали студент акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу студент показує під час заліку.

Питання з кожної теми, які треба розглянути та законспектувати, вказані у таблиці.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Предмет, система та завдання курсу «Судові системи і порівняльне судове право» Законспектувати:</p> <p>6. Теоретико-правові аспекти методології дослідження порівняльного судового права. 7. Порівняльне судове право, як об'єкт дослідження порівняльного правознавства. 8. Співвідношення курсу «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими навчальними дисциплінами.</p>	10	10
2	<p>Тема 2. Судова влада та судова система України Законспектувати:</p> <p>1. Співвідношення понять «судова влада», «судова система» та «суд». 2. Основні функції судової влади. 3. Основні риси судової влади. 4. Основні ознаки судів, як державних органів. 5. Правові форми організації судової влади.</p>	12	12

	<p>6. Правосуддя – як спосіб реалізації судової влади.</p> <p>7. Поняття, ознаки та функції правосуддя.</p> <p>8. Судова ланка та судова інстанція: поняття та співвідношення.</p> <p>9. Система принципів побудови судової системи та їх характеристика.</p> <p>10. Загальна характеристика основних принципів побудови судової системи України: принцип єдності, принцип територіальності, принцип спеціалізації, принцип інстанційності та ієрархічності, принцип доступності суду.</p> <p>11. Принцип законності.</p> <p>12. Здійснення правосуддя виключно судами.</p> <p>13. Принцип рівності всіх громадян перед законом та судом.</p> <p>14. Принцип гласності судового процесу.</p> <p>15. Принцип національної мови судочинства.</p> <p>16. Принцип обов'язковості судових рішень.</p> <p>17. Принцип колегіального й одноособового розгляду справ.</p> <p>18. Принцип змагальності.</p> <p>19. Принцип самостійності та незалежності судів.</p>		
3	<p>Тема 3. Формування та розвиток інституту суду в континентальній системі права</p> <p>Законспектувати:</p> <p>Особливості національних моделей правосуддя континентальної системи права.</p> <p>Основні тенденції сучасної трансформації судових систем континентальної (романо-германської) системи права.</p>	2	6
4	<p>Тема 4. Формування та розвиток інституту суду в системі загального права</p> <p>Законспектувати:</p> <p>Загальні риси та типологічні особливості організації судоустрою та судочинства в країнах загальної (англо-американської) системи права.</p> <p>Основні тенденції сучасної трансформації судових систем загальної (англо-американської) системи права</p>	2	8
5	<p>Тема 5. Судова система Франції</p> <p>Законспектувати:</p> <p>11. Структура трибуналів малої інстанції Франції: поліцейські трибунали, палата спрощеного цивільного процесу, суд у справах опіки.</p> <p>12. Склад, юрисдикція та порядок розгляду справ трибуналами малої інстанції Франції.</p> <p>13. Структура трибуналів великої інстанції: виправні трибунали, суд у справах неповнолітніх, суд у патентних справах, палати з цивільних справ, дисциплінарна палата.</p>	10	12

	<p>14. Склад, юрисдикція та специфіка розгляду справ трибуналами великої інстанції Франції.</p> <p>15. Слідчі судді трибуналів великої інстанції та їхня роль під час розгляду кримінальних справ.</p> <p>16. Структура апеляційних судів Франції: палати з кримінальних справ, палати з цивільних справ, палати з комерційних справ, палати з соціальних справ, палати зі справ неповнолітніх, палати у справах виконання рішень.</p> <p>17. Склад, юрисдикція та порядок розгляду справ апеляційними судами Франції.</p> <p>18. Склад та компетенція суду асизів (присяжних) Франції.</p> <p>19. Суд присяжних для неповнолітніх та порядок розгляду ним справ. Касаційний суд як вища судова ланка Франції.</p> <p>20. Бюро по наданню матеріально-правової допомоги та його місце в структурі Касаційного суду Франції.</p> <p>21. Склад, процедура та порядок розгляду справ Касаційним судом Франції.</p> <p>22. Історія створення та формування Високого суду правосуддя Франції.</p> <p>23. Особливості та порядок розгляду справ Високим судом правосуддя Франції.</p> <p>24. Сучасна роль Високого правосуддя у розвитку судової системи Франції.</p>		
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Судова система Федеративної Республіки Німеччини</p> <p>Законспектувати:</p> <p>9. Структура дільничих загальних судів Німеччини: суд з питань виконання судових рішень, суд з питань заборгованості, суд з майнових справ, суд із сімейних справ (цивільне провадження); суд шеффенів для неповнолітніх, суд шеффенів для дорослих (кримінальне провадження).</p> <p>10. Склад, юрисдикція та порядок розгляду справ місцевими (дільничними) загальними судами Німеччини.</p> <p>11. Структура регіональних загальних судів: палати з майнових питань, палати з комерційних питань, великі та малі палати з кримінальних справ.</p> <p>12. Склад, компетенція та порядок розгляду справ регіональними загальними судами Німеччини.</p> <p>13. Структура вищих регіональних загальних судів: палати (сенати) з цивільних справ, палати (сенати) з кримінальних справ, палати (сенати) з сімейних справ, палати (сенати) небезпечних злочинів проти державного ладу.</p> <p>14. Юрисдикція, склад та особливості розгляду справ вищим регіональним загальними судами земель Німеччини.</p> <p>15. Структура федерального загального суду Німеччини: судові палати з кримінальних справ, судові палати з цивільних справ.</p> <p>16. Склад, юрисдикція та специфіка розгляду справ Федеральним загальним судом</p>	10	12

	Німеччини.		
7	<p>Тема 7. Судова система Великої Британії</p> <p>Законспектувати:</p> <p>7. Суд Палати лордів.</p> <p>8. Суди спеціальної юрисдикції у Великій Британії (Суд коронера, трибунал з питань трудових відносин, Суд у справах про порушення свободи конкуренції, військові трибунали, церковні суди, інші спеціалізовані суди).</p> <p>9. Статус суддів: професійні та мирові.</p>	6	12
8	<p>Тема 8. Судова система США</p> <p>Законспектувати:</p> <p>10. Вплив англійського права на становлення та розвиток судової системи США.</p> <p>11. Порядок розгляду справ, склад та структура судів першої інстанції (федеральних районних судів) в США.</p> <p>12. Склад, структура та порядок розгляду справ Верховним судом США.</p> <p>13. Конституційна юрисдикція Верховного суду США.</p> <p>14. Апеляційна юрисдикція Верховного суду США.</p> <p>15. Місце Верховного суду в конституційному механізмі політичної влади США.</p> <p>16. Судові системи окремих штатів: двоступінчаста система та трьохступінчаста система.</p> <p>17. Сімейні суди та розгляд справ про побутове насильство в сім'ї.</p> <p>18. Суди для вирішення конкретних справ.</p> <p>Суди по справах щодо наркотичних засобів.</p>	10	12
9	<p>Тема 9. Судова система Європейського Союзу</p> <p>Законспектувати:</p> <p>9. Еволюція становлення судової системи ЄС.</p> <p>10. Принцип самостійності судової влади та принцип вільного доступу до правосуддя як основоположні засади судової системи ЄС.</p> <p>11. Правові засади функціонування та юрисдикція Європейського Суду.</p> <p>12. Процедури реалізації юрисдикції Суду ЄС.</p> <p>13. Проведення щодо забезпечення примусового виконання зобов'язань (ст. 258 – 260 ДФЄС).</p> <p>14. Проведення по справах про скасування нелегітимних нормативних актів ЄС (ст. 263 ДФЄС).</p> <p>15. Преюдиційні провадження по розгляду справ за запитами національних судів (ст. 267 ДФЄС).</p> <p>16. Природа рішень Суду Європейського Союзу.</p> <p>17. Вплив рішень Суду ЄС на право та інститути ЄС.</p>	10	12

	18. Роль Суду ЄС та національних судів у становленні правопорядку ЄС. 19. Конституційні засади функціонування права ЄС та значення Суду ЄС в забезпеченні їх стабільності та розвитку.		
10	Тема 10. Моделі міжнародного кримінального правосуддя Законспектувати: Спеціальні міжнародні кримінальні трибунали ad hoc, утворені Радою Безпеки ООН. Змішана модель міжнародного кримінального правосуддя: види та особливості утворення та функціонування.	6	12
	Всього	78	108

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку/іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
--	---

Питання до заліку

1. Судові системи, як об'єкт дослідження порівняльного правознавства.
2. Порівняльне судове право як наука та навчальна дисципліна.
3. Співвідношення курсу «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими навчальними дисциплінами.
4. Система курсу навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право».
5. Огляд джерел курсу навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право».
6. Теоретико-правові аспекти методології дослідження порівняльного судового права.
7. Порівняльне судове право, як об'єкт дослідження порівняльного правознавства.
8. Співвідношення курсу «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими навчальними дисциплінами.
9. Поняття судової влади та її співвідношення з іншими гілками влади.
10. Суд як орган судової влади.
11. Принципи правосуддя та їх класифікація.
12. Поняття, ознаки та особливості судової системи України.

13. Структура судової системи України: місцеві суди в Україні, апеляційні суди в Україні, вищі спеціалізовані суди в Україні, Верховний Суд. Місце та роль Конституційного суду в судовій системі України.
14. Особливості історичного формування судових систем держав континентальної (романо-германської) системи права.
15. Загальні риси континентальної моделі судової системи.
16. Особливості історичного формування судових систем держав загальної (англо-американської) системи права.
17. Правові доктрини у формуванні моделі правосуддя загального права.
18. Статутне право в еволюції моделі правосуддя загального права.
19. Загальна характеристика судової системи Франції: суди загальної юрисдикції та адміністративні суди.
20. Особливості побудови та організації функціонування судів загальної юрисдикції Франції.
21. Трибунали малої та трибунали великої інстанцій як перша ланка судової системи Франції.
22. Судді у справах неповнолітніх та судді у справах виконання покарань трибуналів великої інстанції та їх компетенція.
23. Апеляційні суди як суди другої ланки судової системи Франції.
24. Особливості та специфіка розгляду справ судом асизів (присяжних) Франції.
25. Структура Касаційного суду Франції: палати у цивільних справах, палата у торговельних, економічних та фінансових спорах, палата у суспільних конфліктах, палата у кримінальних справах.
26. Склад, структура та юрисдикція Високого суду правосуддя Франції.
27. Палата правосуддя республіки та її місце в судовій системі Франції.
28. Суди спеціалізованої юрисдикції Франції: торговельні суди, ради прюдомів, морські торговельні суди, трибунали у конфліктах.
29. Загальна характеристика та особливості побудови судової системи Німеччини.
30. Суди загальної юрисдикції як ядро судової системи Німеччини.
31. Місцеві (дільничі) загальні суди та їх місце в судовій системі Німеччини.
32. Регіональні загальні суди (Regional Courts) як суди другої ланки в судовій системі Німеччини.
33. Вищі регіональні загальні суди (вищі суди землі) як органи апеляційної інстанції земель.
34. Федеральний загальний суд (Federal Court of Justice) та його місце в судовій системі Німеччини.
35. Федеральний Конституційний як єдиний орган конституційної юрисдикції Німеччини.
36. Конституційні суди федеральних земель та їх місце в судовій системі Німеччини.
37. Правові засади судоустрою Великої Британії.
38. Система судів Англії і Уельсу: суди графств, магістратські суди, Високий, Королівський та Апеляційний суди.
39. Судова система Шотландії: суди нижчого рівня, вищі суди, спеціальні суди.
40. Судова система Північної Ірландії.
41. Верховний Суд Великої Британії: порядок формування, структура, юрисдикція.
42. Суд присяжних.
43. Конституційно-правові засади закріплення функціонування та розвитку судової системи США.
44. Структура судової системи США та її дуалістичний характер.
45. Федеральні суди загальної юрисдикції та їх місце в судовій системі США.
46. Окружні федеральні апеляційні суди США та їх місце в судовій системі США.
47. Апеляційний суд федерального округу: склад, структура компетенція. Федеральний претензійний суд (United States Court of Federal Claims) та його місце в судовій системі США.

48. Верховний суд США, як найвищий орган правосуддя.
49. Особливості побудови судових систем окремих штатів.
50. Організація та розгляд справ судами присяжних в США.
51. Суди спеціалізованої юрисдикції та їх місце в судовій системі США.
52. Еволюція становлення судової системи ЄС.
53. Поняття та внутрішня побудова судової системи ЄС.
54. Ланки судової системи ЄС: Європейський Суд справедливості, суд I інстанції, суди спеціальної юрисдикції (судові палати).
55. Основні принципи організації та функціонування судової системи ЄС та їх види.
56. Правотворча діяльність Європейського Суду.
57. Прецедентний характер рішень Суду ЄС.
58. Правотворча, правозастосовна та правотлумачна практика Суду ЄС.
59. Взаємозв'язок та взаємодія судових органів ЄС із судовими органами держав-членів.
60. Природа міжнародного кримінального правосуддя.
61. Моделі міжнародної кримінальної юстиції.
62. Правовий статус, структура Міжнародного кримінального суду.
63. Спеціальні міжнародні кримінальні трибунали ad hoc, утворені Радою Безпеки ООН.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

	графіку ІКР		
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Підсумковий контроль екзамен / залік	50
Всього балів підсумкової оцінки	100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	

74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базов О. В. Практика Європейського суду з прав людини та національне судочинство. *Право України*. 2014. № 4. С. 228-234.
2. Бернюков А.М., Бігун В.С. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення: колективна монографія. К., 2009. 316 с.
3. Бондаренко Є. Особливості прецедентного права США. *Часопис Київського університету права*. № 4. 2011. С. 64-68.
4. Городовенко В. В. Принципи судової влади : монографія. Харків : Право, 2012. 448 с.
5. Євсєєв О. Дискусія навколо створення Верховного Суду Сполученого Королівства: конституційно-правові аспекти. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2013. С. 70-80.
6. Лапкін А.В. Судове право України: навчальний посібник у схемах. Харків: «Право», 2017. 648 с.
7. Молдован В. В. Судоустрій: Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН : навч. посіб. / В. В. Молдован, А. В. Молдован. Київ: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Центр учб. літ., 2013. 364 с.
8. Мусіяк В. Проблеми імплементації змін до Конституції України щодо правосуддя та статусу Конституційного Суду України. К.: Видавництво “Заповіт”, 2017. 188 с.
9. Назаров І. Класифікація судових систем європейських держав. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 1(64). С. 198-207.
10. Організація судових та правоохоронних органів: підруч. / за ред. І. Є. Марочкіна; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. Харків: Право, 2014. 448 с.
11. Паламарчук О. С. Судова система Франції: історія розвитку та сучасності. *Держава і право*. 2007. Вип. 37. С. 109-114.
12. Пігарева Г. Загальновизнані принципи здійснення правосуддя: міжнародний та національний досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 91-94.
13. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк, Д. В. Лук’янов, І. О. Биля-Сабадаш та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2012. 272 с.
14. Порівняльне судове право: Навч. посіб. / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, Н. В. Сібільова, В. С. Бабкова, Ю. І. Крючко; за ред. І. Є. Марочкіна та Л. М. Москвич. Х.: Право, 2008. 112 с.
15. Решота В. Проблеми визначення основних понять у сфері здійснення правосуддя. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2016. Вип. 62. С. 119-127.
16. Рижков Г. Правосуддя в Федеративній Республіці Німеччина. *Вісн. госп. судочинства*. 2014. № 6. С. 74-82.
17. Саленко О. Міжнародні стандарти у сфері судоустрою та статусу суддів, їх зміст та класифікація. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2014. Червень. С. 263-269.
18. Сучасні проблеми порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, Я.В. Лазура; упор.: О.В. Кресін, М.В. Савчин. Ужгород – Київ : Вид-во «Говерла», 2015. 218 с.
19. Україна та Міжнародний кримінальний суд (оновлено) / Global Rights Compliance. Київ, 2021. 390 с.

20. Фесенко Л.І. Європейський досвід функціонування спеціалізованих судових органів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 55. С. 11-20.
21. Чорнобук В. Міжнародний досвід розбудови судових систем та їх фінансування. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С. 88-94.
22. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: навч. посіб.: у 3 кн.. Київ: Юрінком Інтер, 2001.
23. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: Навчальний посібник. Київ: Видавництво «ФОП Голембовська О.О.», 2018. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал “Судова влада України”. URL: <http://court.gov.ua/>
2. Офіційний портал Верховного Суду США. URL: <http://www.supremecourt.gov/>
3. Офіційний портал Суду Європейського Союзу. URL: <http://curia.europa.eu/>
4. Офіційний портал Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
5. Офіційний портал Міжнародного кримінального Суду. URL: <http://www.icccpi.int/Pages/default.aspx>
6. Правова система Великої Британії. URL: <http://velikobritaniya.org/blogsection/pravovaya-sistema-velikobritanii/>
7. Правова система Німеччини. URL: <http://germaniya.net/blogcategory/pravovayasistema-germanii/>
8. Судова система Франції. URL: <http://france.allcourts.ru/index.htm>
9. Судова система Туреччини. URL: http://www.gmu-countries.ru/asia/turkey/sudebnaya_sistema.html